

HUMANISTINEN
AMMATTIKORKEAKOULU

OPINNÄYTETYÖ

Sukupuolisensitiivinen nuorisotyö verkossa

Emilia Rönnberg

Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma (210 op)

12 / 2015

www.humak.fi

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

Koulutusohjelman nimi

TIIVISTELMÄ

Työn tekijä Emilia Rönnerberg	Sivumäärä 30 ja 1 liitesivua
Työn nimi Sukupuolisensitiivinen nuorisotyö verkossa	
Ohjaava(t) opettaja(t) Kimmo Lind	
Työn tilaaja ja/tai työelämäohjaaja Kalliolan Nuoret, E-Talo	
Tiivistelmä <p>Opinnäytetyöni tavoitteena on tutkia, miten sukupuolisensitiivinen työ verkossa on mahdollista, ja miten verkkoa voisi hyödyntää nuorisotyössä enemmän. Koska nuoret viettävät nykyään paljon aikaa verkossa, on vain luonnollista, että nuorisotyö seuraa perässä sinne, minne nuoret menevät. Verkkopohjaisella nuorisotyöllä on potentiaalinsa nykypäivän nuorisotyön kentällä, ja Internet on sekä avannut uusia ovia ja tuonut mahdollisuuksia, että myös aiheuttanut ongelmia. Aikuisille tarkoitettu sisältö on nykyään helposti löydettävissä ja saatavilla, ja se voi pahimmassa tapauksessa vääristää nuorten näkemystä ympäröivästä maailmasta, kuten seksuaalisuuteen ja väkivaltaan liittyvästä.</p> <p>Toteutin opinnäytetyöni yhteistyössä Helsingin E-Talon kanssa, ja sen toimintaperiaatteena on toteuttaa verkkopohjaista, sukupuolisensitiivistä nuorisotyötä, tarjoten tietoa, chat- keskusteluja sekä kysy ja vastaa- palstan nuorten käyttöön.</p>	
Asiasanat Verkkonuorisotyö, sukupuolisensitiivisyys, Internet, verkkopalvelut	

HUMAK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES
Name of the Degree Programme

ABSTRACT

Author Emilia Rönberg	Number of Pages 30 and 1 attachment
Title Gender sensitive youth work in the Internet	
Supervisor(s) Kimmo Lind	
Subscriber and/or Mentor Kalliolan Nuoret, E-Talo	
<p>Abstract</p> <p>The aim of this thesis is to study, how gender-sensitive youth work can work out in the Internet and how the Internet can be more useful in the youth work. Because today's young people spend a lot of their time online, so it is only natural that the youth work will follow to where young people go. Network-based youth work has a potential of today's youth work, and the Internet have both opened new doors and brought opportunities, and also caused problems. The contents intended for adults is now easy to find and accessible, and it can, in the worst case, distort young people's view to the world around them, such as sexuality and violence related.</p> <p>I carried out my thesis in cooperation with the Helsinki E-House, and its operating principle is to implement a web-based, gender-sensitive youth work, offering information, chat conversations and ask and answer use of a column of young people.</p>	
Keywords Web-based youth work, gender sensitivity, Internet, online services	

Sisällys

JOHDANTO	5
1 OPINNÄYTETYÖPAIKAN ESITTELY	6
2 NUORISOTYÖ VERKOSSA	7
2.1 Verkkonuurisotyön funktiot	9
2.2 Eettisiä periaatteita	10
2.3 Nuoren kohtaaminen verkossa	11
2.4 Kaverit verkossa	13
2.5 Nuorisotyöntekijät verkossa	17
2.6 Verkkonuurisotyö	19
3 SUKUPUOLISENSITIIVINEN TYÖ VERKOSSA	20
3.1 Sukupuolisensitiivisyys	22
3.2 Sukupuolisensitiivinen verkkotyö.....	23
3.3 Verkon mahdolliset ongelmat	25
4 HAASTATTELU POIKIEN TALOLLA	27
4.1 Yhteenvetoa ja omia pohdintoja.....	29
LÄHTEET	31
LIITTEET	34

JOHDANTO

Tämä opinnäytetyö käsittelee tutkimusta verkon mahdollisuudesta nuoren kohtaamiseen, ja varsinkin sukupuolisensitiiviseen kasvatukseen. Tutkimuskysymykseni lyhyesti onkin, voiko sukupuolisensitiivistä nuorisotyötä toteuttaa verkossa, vai vaatiiko se aina kasvokkain tapahtuvan kohtaamisen. Lisäksi haluan ylipäättänsä tutustua verkoperustaiseen nuorisotyöhön ja sen potentiaaliin nuorten kohtaamispaikkana sekä vaikuttamisen välineenä. Onko internetillä ja verkolla ansaittu paikka nuorisotyössä?

Yhä enemmän lapset ja nuoret viettävät aikaansa verkossa, ja suuri osa jokapäiväisestä aktiviteetista, kommunikaatiosta ja kohtaamisesta tapahtuu netin välityksellä. Tietoa on helppo löytää, ja se on kaikkien ulottuvilla, joilla vain on yhteys verkkoon. Anonymiteetin suojin on mahdollisuus kysyä, kommentoida, viestittää, tuottaa ja tuoda esiin omia ajatuksiaan melkein mistä tahansa aiheesta. Kyseinen ilmiö on myös luonut erilaisia nuorisotyön kanavia, kuten Mannerheimin Lastensuojeluliiton Nuortennetin, jossa lapset ja nuoret kykenevät sekä kysymään, vastaamaan että löytämään tietoa. Alustavien huomioideni mukaan, nuoret kysyvät aktiivisesti, varsinkin seksuaalisuuteen ja seksiin liittyviä kysymyksiä. Tästä esimerkkinä erilaiset kysy ja vastaa -palsat, kuten Mannerheimin Lastensuojeluliiton Nuortennetti sekä Kalliolan Nuoret ry:n E-Talo. Nykyään seksuaalisesti värittynyttä kuvamateriaalia on aikaisempaa helpompi löytää, myös alaikäisenä. Vääristökö helposti katsottavissa oleva, pornografinen sisältö nuorten todellisuutta seksistä ja seksuaalisuudesta, sekä omasta kehonkuvastaan? Yritän saada vastauksen nuorilta itseltään, sillä he ovat oman kulttuurinsa parhaimpia asiantuntijoita. Toteutin aineistoani koskien myös haastatteluja alan ihmisille, Tyttöjen Talon johtajalle Mari Uusitalo-Herttualle sekä Mannerheimin Lastensuojeluliiton nuorisotyön suunnittelijalle Liisa Kilpiäiselle. Nämä molemmat haastattelut olivat vapaamuotoista keskustelua aiheesta, ja viittaan heidän sanomisiinsa teorian ohessa. Teen työni E-Talolle, sillä haluan myös heidän hyötyvän tekemistäni haastatteluista, jotta verkkonuorisotyön palvelua voi parantaa entisestään, ja jotta he näkisivät myös, millaista palvelua, tukea tai informaatiota nuoret verkossa kaipaisivat.

1 OPINNÄYTETYÖPAIKAN ESITTELY

Teen opinnäytetyöni Helsingissä, Toisella Linjalla sijaitsevaan E-Taloon, joka on pääasiassa sukupuolisensitiivistä nuorisotyötä harjoittava paikka. Kyseessä on Kalliolan Nuoret ry:n sukupuolisensitiivinen nettipalveluhanke Tyttöjen Talossa ja Poikien Talossa. Se on matalan kynnyksen kohtaamispaikka, 10-28-vuotiaille nuorille ja nuorille aikuisille tarkoitettu neuvonta- ja tukipalvelu, josta sekä tytöt että pojat voivat saada apua itseään askarruttaviin kysymyksiin ja ongelmiin. Konkreettista nuorisotilaa ei ole, vaan kaikki aktiviteetti tapahtuu verkossa. Toimintaan kuuluu Tyttöjen E-Talo, Poikien E-Talo ja Sateenkaaritila, joissa on infoa erilaisista aiheista, kuten murrosiästä, seksistä ja seksuaalisuudesta, vanhemmuudesta, hyvinvoinnista, väkivallattomuudesta, monikulttuurisuudesta, sekä mediasta ja pelaamisesta. Näiden lisäksi työntekijöillä, E-Talo-Katrilla ja E-Talo-Terolla, on omat kysy ja vastaa -palstansa, joihin nuorilla ja nuorilla aikuisilla on mahdollisuus jättää itseään askarruttavia kysymyksiä. Chat, eli yhteinen keskustelu nuorten ja työntekijöiden välillä, on auki keski- viikkoisin kello 18 – 20. Palveluun kuuluu myös osio ”Nuorten omat jutut”, johon nuorilla on mahdollisuus lähettää itse tekemiään videoita ja muuta materiaalia.

E-Talo on Kalliolan Nuorten nelivuotinen kehittämishanke, joka alkoi vuonna 2013. Toiminta on settlementtitarvoihin perustuvaa sukupuolisensitiivistä nuorisotyötä, ja on poliittisesti sekä uskonnollisesti sitoutumatonta toimintaa. Näitä kyseisiä arvoja ovat; tasa-arvoisuus, yksilön oikeuksien kunnioittaminen, luottamus ihmisen ja yhteisön kykyyn ratkaista ongelmia sekä moninaisuuden hyväksyminen. E-Talolla tutkitaan internetin keinoja, joilla nuoria voidaan lähestyä entistä paremmin, ja auttaa heitä saamaan tarvitsemaansa apua. Painopiste on erityisesti haavoittuvassa asemassa olevien nuorten tavoittaminen. Tarkoitus on tuoda verkkonorisotyö osaksi nuorisotyön laajaa kenttää myös hankeajan jälkeen. Netin kautta tehtävä auttamistyö voi olla hyödyksi varsinkin niille nuorille, jotka eivät normaalisti hakeudu tarvitsemansa avun piiriin. Uskon myös työni olevan hyödyllinen ammattiini yleisesti ottaen, sillä verkossa tapahtuva nuorisotyö on vielä melko uutta, mutta sillä voisi olla potentiaalia.

Aloitan opinnäytetyöni kertomalla ensin lyhyesti, mitä verkossa tapahtuva nuorisotyö yleisesti on. Mitkä ovat sen funktiot ja eettiset periaatteet, miten verkkoa hyödynnetään jo nykyisessä nuorisotyössä. Tämän jälkeen siirryn siihen, mitä on sukupu-

lizensitiivinen työ, mikä perinteisesti mielletään kasvokkain tapahtuvaksi, ja pohdin, miten sitä voisi toteuttaa verkossa. Lopuksi kokoan ajatuksiani haastatteluaineistosta ja teen yhteenvedon omista pohdinnoistani.

2 NUORISOTYÖ VERKOSSA

Internet on nykyään kaikkialla. Niin aikuisten kuin nuorten käytössä, ja monia palveluita tarjotaan myös tietokoneen välityksellä. Esimerkiksi laskujen maksaminen onnistuu helposti kotikoneelta, Skype'n avulla voi olla yhteydessä ystäviin toisella puolella maailmaa ja Netflix- palvelun avulla voi katsoa omat tv-sarjansa silloin kuin itselleen sopii. Erityisesti nuorille tämä on avannut aivan uudenlaisen maailman, erilaisine peleineen ja keskustelupalstoineen, ja iso osa heidän elämästään ja ajastaan saattaa liittyä internetin käyttöön. Mahdollisuuksia, mutta myös uhkia, on paljon, ja nuorisotyön kentällä tämä on huomattu. Nuorisotyössä kehitys on jatkuvaa, ja suurin viimeaikainen muutos on ollut internetin tulo nuorten jokapäiväiseen elämään. Nuorten sosiaalisuus on muuttunut suureksi osaksi sähköiseksi, ja myös nuorisotyö on löytänyt tiensä internetiin, sillä onhan nuorisotyö kanssakäymistä nuorten kanssa. Verkossa tapahtuva nuorisotyö ei juurikaan eroa mistään muusta nuorisotyön piiristä. Se on yksi kohtaamisen väline, kuten vaikkapa biljardin pelaaminen. Pääpointtina edelleen on nuorten kohtaaminen, ja pyrkimys vaikuttaa heidän ymmärrykseen, arvostuksiin, tietoihin ja taitoihin. (Huttunen, Merikivi 2011, 42.)

On myös hyvä ottaa huomioon, ettei kaikilla nuorilla ole mahdollisuutta käydä nuorisotalolla, vaikka he haluaisivatkin. Välimatkat ovat kenties liian pitkiä, tai alueella ei yksinkertaisesti ole taloa. Nykyään verkkoon on helppo päästä, joten virtuaalisessa nuorisotalossa, esimerkiksi *Netari* nuori voi saada juuri sitä tukea ja apua, mitä kaipaa. Kaikki nuoret eivät välttämättä halua puhua kasvotusten edes ohjaajan kanssa kiusallisista ja aroista aiheista, ja verkon kautta näihin nuoriin on mahdollista luoda kontaktia. Tietenkään nämä kaksi eivät poissulje toisiaan. Nuorisotyö verkossa ja sen hyödyntäminen nuorisotyössä muistuttaa suuresti yleistä nuorisotyötä, sen moniulotteisuutta ja jopa suoranaista pirstaleisuutta. Työntekijät toimivat verkossa nuorten

omissa yhteisöissä, auttavat sekä etsivät, kehittävät kulttuurisia toimintamalleja ja innostavat osallistumaan (Kuikka 2011, 36). Verkko-yhteisöjen kautta on mahdollista tavoittaa toiminnan piiriin uusia nuoria, ja samalla hoidetaan tiedotusta sekä markkinoimista nuorisotalojen aukioloaikojen ulkopuolella. Aktiivisten kävijöiden kanssa internet on puolestaan loistava väylä talotoiminnan suunnitteluun (Westman 2011, 42). Kasvatuksellisesta näkökulmasta on tärkeää oppia hyödyntämään teknologia, ja ymmärtää kulttuurista taustaa sekä vaikutusta verkon käyttöön. Kyseinen näkökulma avaa internetin yhdeksi non-formaalisen tai informaalisen oppimisen ympäristöksi. Kasvatuksellinen näkökulma korostaa sitä, että verkko voi olla oppimisen ja opetuksen lisäksi iloa tuottava väline, jossa samoista asioista kiinnostuneilla on mahdollisuus liittyä toisiinsa (Kotilainen & Rantala 2008, 68–69).

Käsitteenä digitaalinen nuorisotyö on Suomessa verrattain uusi. Mediaa ja verkkoa hyödyntävästä työstä on usein käytetty nimityksiä verkkonuorisotyö, verkkoperustainen nuorisotyö tai virtuaalinen nuorisotyö. Lisäksi tämän rinnalle on nostettu myös digitaalinen työote, joka tarkoittaa työntekijän sekä digitaalisen teknologian välistä suhdetta, ja nuorisotyön tavoitteellisuutta teknologioiden käytössä. Terminä verkkonuorisotyöllä tarkoitetaan yleensä reaaliaikaista, verkossa tapahtuvaa kohtaamista ja ohjaamista, ja digitaalinen nuorisotyö puolestaan pyrkii ottamaan huomioon myös sellaisen toiminnan, jossa media ja mediakasvatus ovat jollain lailla mukana, muttei-vät toiminnan keskipisteenä. On helppoa kuvitella, että pelkästään henkilöstön koulutuksella, laitteiden hankinnalla, some-ohjeistuksella tai arviointityökalujen kehittämällä voidaan ratkaista kaikki teknologian mukanaan tuomat haasteet. Kyse on kuitenkin jostain paljon laajemmasta, nimittäin koko organisaation toimintakulttuurin kehittamisestä (Lauha & Tuominen, 2015.) Molemmissa haastatteluissa tuli ilmi se, etteivät verkkopalvelut ja kasvotusten tapahtuva kontakti poissulje toisiaan. Niitä ei pitäisi tarkastella vastakkainasetteluna, vaan etsiä mahdollista yhteistyötä, ja ottaa verkkonuorisotyö osaksi nuorisotyötä, kuten vaikka seikkailukasvatus tai eläinperustainen nuorisotyö. Oli väline mikä tahansa, tärkeintä olisi saada nuorelle apua. Verkkonuorisotyön tavoitteena ei ole mitenkään korvata kasvokkain tapahtuvaa työtä, ja eristää ihmisiä koteihin istumaan ja keskustelemaan vain chatin kautta. Osa nuorista on joka tapauksessa, halusivat aikuiset tai eivät, tietokoneiden ääressä, joten verkkonuorisotyö tavoittaa parhaiten niitä nuoria, joilla ei ole halua tai mahdollisuutta käydä fyysisesti nuorisotalolla.

2.1 Verkkonuorisotyön funktiot

Nuorisotyön ajatellaan jakautuvan neljään pääasialliseen funktioon; sosialisatio-, personalisaatio-, kompensatio- sekä resursointi- ja allokointifunktio. Tämän lisäksi nuorisotyölle on annettu vielä ns. ”piilofunktio”, joka on kontrolli. Verkkoperustaista nuorisotyötä on hyvä myös tarkastella ja jäsentää näiden funktioiden näkökulmasta. Sosialisatiofunktio tarkoittaa nuoren liittämistä kulttuuriin, yhteiskuntaan ja yhteisön jäseneksi. Cavén-Pöysän, Sihvosen ja Kankaan (2007) tehdyn *Virtahepo*-selvityksen mukaan nuorille on tärkeää, että verkossa kohdatut työntekijät ovat aikuisia ja ammattilaisia.

Personalisaatiofunktion tavoitteena on ohjata nuorten kasvua omaksi itsekseen, itsenäiseksi, ja oman tarpeensa ja pyrkimyksensä tuntevaksi yksilöksi. Verkkoperusteisessa nuorisotyössä tämä toteutuu yleensä erilaisten kysy ja vastaa -palstojen muodossa, kuten Pulmakulma ja Nuorten tieto- ja neuvontapalvelut, joista he saavat infoa itseään koskeviin asioihin viiden päivän sisällä.

Kompensatiofunktion lähtökohtana on nuorten sosialisatiossa ja personalisaatiossa havaittavien puutteiden ja ongelmien korjaaminen ja tasoittaminen. Tästä hyvä esimerkki on Pelastakaa Lapset ry:n ja Helsingin kaupungin nuorisoasiainkeskuksen yhteistyössä toteuttama projekti *NoRa (No Racism)*, joka kehittää rasisminvastaista verkkonuorisotyötä.

Yksi funktio on myös nuorten vaikuttaminen yhteiskunnan nuorille osoittamiin voimavaroihin (resursointi) ja niiden suuntaamiseen (allokointi) vaikuttaminen. Tavoitteena on opastaa nuoria vaikuttamaan heitä itseään koskeviin asioihin ja päätöksentekoon, eli demokratiakasvatus. Yksi demokratiakasvatuksen aihe on opettaa nuoria medialukutaitoisiksi, sillä sosiaalinen media on helppo kanava vaikuttaa. Näitä välineitä verkossa ovat esimerkiksi *Valtikka.fi* ja *Aloitekanava.fi* -sivustot. Kontrollifunktio ei tule nuorisotyöstä itsestään. Se on annettu ulkopuolelta, ja tarkoittaa nuorisotyöhön kohdistettuja tehtäviä sekä odotuksia. Esimerkiksi, että nuorisotyöntekijän pääasiallinen tehtävä on nuorten verkkokäyttäytymisen tarkkailu ja epäilyttävän toiminnan

eteenpäin raportointi. Tällöin jää kasvatuksellinen rooli kokonaan taka-alalle (Sinisalo-Juha & Timonen 2011, 32–33.)

2.2 Eettisiä periaatteita

Kun kyse on etiikasta, se tarkoittaa käsitystä oikeasta ja väärästä. Nuorisotyössä on omat, eettiset säännöksensä, eikä verkkonuurisotyö ole poikkeus. Lähtökohtaisesti sosiaalisessa mediassa työskentely täytyy ymmärtää osana nuorisotyötä, ja nuorisotyöntekijän on perehdyttävä organisaation arvoihin, missioon ja visioon, sekä perehtyä siihen, miten käytännössä pelisäännöt toimivat ja miten tietotekniikka toimii. Aluksi monet nuorisotalon organisaatiot suunnittelivat omia sivustojaan, joiden kautta nuorten olisi ollut tarkoitus ohjautua nuorisotyön pariin. Tällainen toimintamalli katsottiin helpoksi noudattaa, niin eettisellä tasolla kuin käytännössäkin. Mutta lopulta päädyttiin siihen lopputulokseen, että nuorisotyötä tulee olla mahdollisuus tehdä siellä, missä nuoret ovat, kuten yksityisten sektorien ylläpitämässä verkon yhteispalveluissa. Esimerkiksi, *Elämä On Parasta Huumetta ry:n* käynnisti toimintansa *Habbo Hotellissa* vuonna 2002.

Nuorella on oikeus tietää, millaiseen toimintaan hän on ottamassa kontaktia tai osallistumassa, sekä se, voiko hän ottaa kontaktia nuorisotyöntekijään anonymisti, ja voiko hänen kanssaan käydä kahdenkeskeisiä keskusteluja. Työntekijän tulee huomioida aivan samat luottamuksellisuutta ja lastensuojelua koskevat oikeudet ja velvoitteet, kuin tavallisella nuorisotalollakin. Vaikka monien eri ammattikuntien palveluita on hyvä saada verkkoon, ei pidä unohtaa reaali maailman merkitystä ja niihin ohjaamisen tarvetta. Tämä nousee esille erityisesti hyvin haastavissa tilanteissa, jotka voivat liittyä nuoren vakavaan ongelmaan, kuten masennukseen. Nuorisotyöntekijä voi verkossa joutua astumaan oman toimialansa ja osaamisensa ulkopuolelle, aivan kuten kasvokkain työskennellessä, mutta erotuksena on, että verkossa nuorille tarkoitettuja, eri alojen ammattilaisia (esim. sosiaalityöntekijä, psykologi), on edustettuna verkossa melko vähän. Tällöin nuori on hyvä ohjata oman kuntansa palveluihin. Lisäksi verkossa on omat rajoitteensa prosessin loppuun viemiselle. Esimerkiksi masennuksen käsittely kasvokkain on yleensä parempi vaihtoehto, jolloin nuori saa on-

gelmaansa kokonaisvaltaisempaa tukea, kuten fyysistä läheisyyttä sekä ymmärrystä. Nuorille suunnatussa verkkotyössä tehdään töitä hyvin vaihtelevassa ympäristössä suhteessa anonymiteettiin. Verkkonuurisotyössä on aina huomioitava asiakkaan oikeus olla anonyymejä, mikäli se on osa kyseisen palvelun luonnetta. Erityisen haasteen tämä tuottaa palveluissa, joissa sääntöihin kuuluu tunnistettavuus. Mikäli työntekijä käyttää palvelua myös vapaa-ajallaan, on syytä miettiä, onko hänellä syytä suojata oma, henkilökohtainen profiilinsa, ja miten se tehdään. Nuorisotyöntekijän on syytä miettiä, miten kohdata nuoria verkossa vapaa-ajallaan, ja millaisia oman siviilielämän tapahtumia kannattaa jakaa nuorten kanssa (Jokinen 2011, 108–110.)

2.3 Nuoren kohtaaminen verkossa

Kaikista ideaalisin tilanne ihmisten vuorovaikutuksesta on sellainen, missä kummallakin osapuolella on mahdollisuus ja oikeus vaikuttaa kyseisen kohtaamisen kulkuun (Kiilakoski 2003, 211). Nuorilla on taipumus hakeutua omanlaiseensa ja oman ikäistensä seuraan. ”Omiensa joukossa” nuoret ymmärtävät toisiaan sillä he jakavat monia yhteisiä asioita, esimerkiksi kielen, kulttuurisen taustan tai mielenkiinnon kohteen. Oletuksena tässä on, että samanlaiset yksilöt vetävät toisiaan puoleensa. Fyysisessä ympäristössä tämä ei välttämättä ole mahdollista, mikäli välimatkat ovat pitkiä, tai joku nuori on niin ujo ja sulkeutunut, ettei uskalla liittyä mihinkään itseään kiinnostavaan ryhmään fyysisesti. Verkossa voi toimia aivan anonyymisti nimimerkillä, pseudonyymillä eli salanimellä, tai omalla nimellä (Aalto & Uusisaari 2009, 115). Verkossa, anonymiteetin turvin sen sijaan on suhteellisen helppo ilmaista oma mielenkiintonsa tiettyjä asioita kohtaan. Internetin lukuisilla keskustelupalstoilla ja foorumeilla on kenen tahansa mahdollisuus liittyä itseään koskevaan keskusteluun ja seurata vaikkapa omaa fanituksensa kohdetta muiden, saman innostuksen jakavien ihmisten kanssa. Tietokonevälitteisessä kohtaamisessa anonymiteetti antaa nuorelle mahdollisuuden ilmaista itseään fyysistä kohtaamista avoimemmin, eikä hänen tarvitse kantaa huolta heihin kohdistuvista odotuksista ja rajoitteista. Verkkopohjaisessa nuorisotyössä anonymiteettiä on pidetty hyvin tärkeänä, sillä se rohkaisee nuoria ottamaan yhteyden työntekijään kiusallisista ja aroista asioista kysyttäessä. Anonymiteetti suojelee nuorta kasvojen menetykseltä ja häpeältä.

Myös nuorisotyön verkkopalvelut ovat kokeneet kehityksen nuorten tavoittamiseksi. Tämä tarkoittaa että erilaisiin palveluihin lisättiin chatteja sekä keskustelupalstoja, joissa heitä voitiin aktiivisesti kohdata. Ongelmana on kuitenkin edelleen palveluiden passiivisuus, ja nuorten tulisi löytää itse tiensä kyseisten nuorisopalveluiden pariin. 2000-luvulla osa palveluista, kuten *Netari*-nuorisotila sekä Elämä On Parasta Huumetta ry:n huumbussi *Hubu* sisällytettiin jo olemassa oleviin ja nuorten suosiolla oleviin palveluihin, kuten IRC-galleriaan ja Habbo Hotelliin. Kyseisen palveluiden su-lauttaminen tehoi jopa kaikista sisäänpäin kääntyneisiin ja syrjäytyneimpiin nuoriin, sillä heidän ei enää tarvinnut enää etsiä palveluita oma-aloitteisesti. Näin ollen palve-luiden sijoittaminen verkossa ns. ”hyvien liikenneyhteyksien varrelle tuotti tulosta ja nähtiin hyödylliseksi.

Verkkoperustainen nuorisotyö luokitellaan kahteen kategoriaan, ajantasaiseen ja vii-veelliseen. Molemmissa voi olla kaksi tai useampi keskustelija paikalla, mutta ajan-tasainen tapahtuu tässä ja nyt. Ajantasaisen keskustelun nopeampoinen kohtaami-nen vaikuttaa siltä, kuin osapuolet olisivat näihin tarkoitetuissa chateissa fyysisesti läsnä. Kohtaaminen vaikuttaa osapuolista ajantasaiselta ja vahvistaa tunnetta läsnä-olosta, mikäli kaikki keskustelun osapuolet keskittyvät tekemiseensä. Nuorisotyönte-kijän ei ole siis suotavaa seikkailla muilla sivuilla keskustelun aikana tai tehdä muita askareita. Muuten viestien väli voi jäädä pitkäksi, ja nuorelle tulee helposti tunne, että työntekijä ei ole läsnä.

Viiveellisellä kohtaamisella, kuten kysy ja vastaa -palstat, vastaus ei tule niin nope-asti. Vastauksen saaminen voi kestää useamman päivän, ja viestittely voi kestää jo-pa kuukausia eteenpäin. Selkeää aikarajaa kahden eri kohtaamistyyppin välillä ei kui-tenkaan ole, ja sen takia viiveelliseksi tarkoitettuja viestejä on joskus vaikea erottaa ajantasaisesta viestinnästä. Viiveellisessä keskustelussa osapuolten ei kuitenkaan tarvitse olla jatkuvasti läsnä. Se tuo oman etunsa, ja kaikki osapuolet voivat rauhassa miettiä, mitä haluavat sanoa seuraavaksi (Huttunen & Merikivi 2011, 43–46.)

Nuorisotyön perustehtävä on tukea nuoren kasvua kohti itsenäistä aikuisuutta, ja verkkotyön kehittymisen myötä nuoria tulisi kannustaa löytämään itselleen mielekkäi-tä vertaisryhmiä, mielellään samasta ikäryhmästä. Tiukkaa otetta tämä vaatii erityi-

sesti silloin, kun kyseessä on nuorelle itselleen tai ympäristölle haitalliset, jopa laittomat, verkkoryhmät (Kuikka 2011, 37).

Keskustelin aiheesta myös Mannerheimin Lastensuojeluliiton nuorisotyön suunnittelijan, Liisa Kilpiäisen, kanssa. Koska alue on anonyymi, nuoret uskaltavat kysyä arkaluontoisiakin asioita, joita välttämättä ei talotyöntekijältä kysyttäisi ilman pitkää tutustumista. Yhteydenotto on myös helppoa, parhaimmillaan kysymyksiä on tullut jopa 5000 vuodessa. Keskustelut saattavat myös olla hyvin pitkiä. Esimerkiksi Mannerheimin Lastensuojeluliiton Nuortennetissä kuka tahansa voi kommentoida keskusteluihin, joten mahdollinen nuori saa monipuolisesti tukea myös oletettavasti oman ikäisiltään nuorilta. Jotkut keskustelut jatkuvat myös pitkälle. Eräs peniksen kokoon liittyvä keskustelu oli aloitettu vuonna 2010 ja jatkui edelleen.

2.4 Kaverit verkossa

”Minun yksi pitkäaikaisimmista ystäväistäni, 10 vuotta pidetty yhteyttä, on löytynyt roolipelin kautta. Emme ole nähneet lähes neljään vuoteen, mutta kiitos teknologian olemme jatkuvasti yhteydessä. Kun sitten nähdään, se on suunnilleen jouluun verrattava tapahtuma. Eli minusta se on mahdollista.”

Nimimerkki Cardea ikä 22

Identiteetti vastaa kysymykseen ”kuka olen” ja ”mihin kuulun”. Verkkoidentiteetiksi voi kutsua eri henkilöllisyyksiä, joilla ihminen näyttäytyy verkossa. Verkkoidentiteetti on monen erilaisen minuuden summa, ja yhdellä ihmisellä voi olla enemmän kuin yksi verkkoidentiteetti, riippuen siitä, miten erillään henkilö haluaa pitää elämänsä alueet verkossa. (Aalto & Uusisaari 2009, 115). Viihdyn itse myös verkossa, sekä yksin että ystävien seurassa. Olen mukana sekä vapaaehtoisessa moderaattorityössä, ja hoidan näin ollen erästä pelisivustoa ja pidän huolta sen pelaajista, että myös itse pelaajana toisella sivustolla. Saan näin melko laajan kuvan siitä, millaista on olla ohjaaja ja pelaaja yhtä aikaa. Molemmat pelit ovat *Role-Playing Games (RPG)*-genreen kuuluvia, ja suurin osa ihmisistä on yli 18-vuotiaita, nuoria aikuisia. Monesti näiden pelaajien kanssa tulee keskusteltua muustakin, kuin itse pelistä, joten päätin käyttää kyseis-

ten nuorten kommentteja ja huomioita osana aineistoa, miten he kokevat verkon tuomat mahdollisuudet sosiaaliseen elämään. Osassa aikaisemmin tehtyjä tutkimuksia on pelejä pidetty sosiaalisina ja yhteisöllisyyttä kannustavina harrastuksina. Tutkimusten mukaan verkkopelit rohkaisivat tai vaativat pelaajiaan toimimaan yhdessä ja tekemään yhteistyötä päämäärän saavuttamiseksi. Osa tutkimuksista pitää kuitenkin verkkopelejä yliarvostettuina. Yhteistyö ei ole pakollista, ja jotkut pelaajat tekevät mieluummin tehtäviään soolona. Saman pelin pelaaminen ei myöskään tarkoita, että pelaajat millään tavalla kommunikoivat keskenään (Kojo 2011, 40–41). Koska minulla on näitä nettituttuja, kuten hyvin monella nuorella nykyään, halusin kysyä heidän mielipidettään siitä, miten he kokevat verkon ja siellä tapahtuvat ystävyysuhteet. Lähetin keskustelufoorumille kyselylomakkeen (LITE 1), jonka jokainen halukas saattoi täyttää miten parhaaksi koki. Nämä nuoret olivat iältään 21–25, ja yksi 17-vuotias. Heistä suurin osa oli tyttöjä, ja yksi poika. Kaikki olivat kokeneita verkon käyttäjiä, ja pelaavat ja juttelevat mielellään verkossa, mutta suurin osa on viettänyt lapsuuden 90-luvun vaihteessa, jolloin heidän ei voi katsoa kuuluvan nykyiseen nettisukupolveen. Havaitsin, että haastattelemiä nuoret kokivat verkon hyvin positiiviseksi paikaksi keskustella ja hankkia ystäviä. Suuressa osassa vastauksia kävi ilmi, että ihmiset luottivat muihin, samoista asioista kiinnostuneisiin ihmisiin, vaikeivät olleet koskeen heitä kasvokkain tavanneet.

”Foorumilla vallitsee aika hyvä yhteishenki kaiken kaikkiaan. Minusta tuntuu siltä että kaikki luottavat toisiinsa, joten miksen minäkin luottaisi. Yleensä tosin puhun ihmisille vasta sen jälkeen, kun tiedän jonkun muunkin keskustelleen heille ennen minua. Lisäksi foorumin suomalaisuus luo minulle tietyn turvallisuuden tunteen, yleensä suhtaudun ulkomaalaisiin ihmisiin suurella varauksella.”

Nimimerkki Lotdow, ikä 17

”Yhteiset kiinnostuksen kohteet, luovuutta, pitkäpinnaisuutta ja myös tietynlaista omistautumista vaativassa harrastuksessa, mikä kertoo ainakin jossain määrin että kyseinen on näissä jutuissa samoista syistä ja jossain määrin samanhenkinen.”

Nimimerkki Enkidu, ikä 24

” Ehkä eniten siihen vaikuttaa se, että tietää olevansa jotenkuten samanhenkisten kanssa tekemisissä. On ainakin se yks yhteinen harrastus mistä kenties lähtee puhumaan ja antaa keskustelun siitä sitten rönsyillä suuntaan jos toiseenkin. Myös jos näin foorumilla paljon tulee keskusteltua tiettyjen ihmisten kanssa, on se sit helpompaa lähtee jossain muualakin juttelemaan ja luottamaan siihen, että seura on myös mieluisaa puolin jos toisinkin.”

Nimimerkki Aksutar, ikä 24

Iso osa vastaajista painotti juuri harrastuksen samanlaisuutta sekä sitä, että ihmisillä on jokin yhteinen syy olla foorumilla. Tässä tapauksessa se on yhdessä pelaaminen. Kyseinen peli on luonteeltaan sellainen, ettei sitä voi edes pelata yksin, vaan tarvitaan vähintään kaksi henkilöä. Moni myös mainitsi sitä, miten helposti ystävyys ja luottamus lähtevät myös kehittymään niin pitkälle, että ollaan ystäviä myös reaali maailmassa. Ihmiset ottavat muut pelaajat tosissaan, ja kohtaavat nämä toisina ihmisinä, ei pelkästään pelin hahmoina. Keskustelut voivat olla niin positiivisia, kuin myös negatiivisia. Verkossa tapahtuneet, mahdollisesti riidaksi asti äityneet sanailut voivat myös vaikuttaa foorumin ulkopuolella reaalielämään.

”Yleisesti ottaen roolipeliyhteisöistäkin on jäänyt kaikenlaista hampaankoloon tai mielen päälle toisinaan. Erilaiset riidat tällaisessa kehyksessä, johon on kuitenkin osallistunut tosissaan, ovat aina ikäviä, mutta toisaalta sitten taas on mahdollista kokea myös paljon solidaarisuutta joka tuntuu voimistavalta myös tavallisessa elämässä. Otan myös pelini usein sen verran vakavasti, että ne tai itse kokemani puutteet omassa pelaamisessani saattavat vaivata paljonkin.”

Enkidu

”Foorumilla sanotut asiat vaikuttavat elämääni melkein samaan tapaan kuin oikeassa elämässä sanotut asiat. Kehut mm. piirustuksiin liittyen tai hyvät vitsit pulinassa piristävät päivää.

Harrastin kerran sanaharkkaa yhden pelaajan kanssa aika hurjana, ja se vaikutti käytökseeni muutaman päivän ajan ihan koulussakin. Se vaivasi alitajunnassa niin etten voinut kunnolla keskittyä mihinkään. Sanalla sa-

noen olin raivoissani ja valehtelisin jos väittäisin etten ole yhä kaunainen kyseistä pelaajaa kohtaan. Kyllä se palaa aina välillä mieleen ja ärsyttää sekä harmittaa.”

Lotdow

Nuoret vaikuttavat ottavan tosissaan sen, mitä he kokevat virtuaalisesti. Nuorten verkkokontaktit on hyvä ottaa yhtä tosissaan, kuin mikä tahansa muukin kontakti. Yleisesti ottaen, isolla osalla nuoria on netissä ystäviä, joita he eivät ole koskaan tavanneet kasvokkain. Ensitapaamisen jälkeen suurin vaikuttava tekijän yhteydenpitoon on yhteinen huumorintaju, ja tunne siitä, että nettikaveri ymmärtää nuoren ajatusmaailmaa ja on kiinnostunut siitä (Mediakasvatusseura ry.) On aivan normaalia, ettei nuori välttämättä halua puhua kaikesta aikuisten, varsinkaan vanhempien, kanssa, vaan hakeutuu mieluummin oman ikäluokkansa seuraan. Verkossa nuorten identiteetti on joustava, muovailtavissa ja päivitettävänä. Nuorille on tärkeää, että he voivat vaikuttaa siihen, millaisen kuvan he antavat itsestään muille verkon ympäristössä. Tutkimusten mukaan verkossa eivät päde samat säännöt, kuin kasvokkain kohtaamisessa. Ujo ei välttämättä ole ujo verkossa. Netissä vuorovaikutukseen liittyvät sosiaaliset vihjeet ovat paremmin hallinnassa, ja niitä on myös huomattavasti vähemmän, kuin kasvokkain kohtaamisessa. Verkossa vallitsevat erilaiset tavat ottaa kontaktia ja ilmaista itseään. Näin ollen joku hieman ujompi henkilö voi olla hyvin ulospäin suuntautunut verkossa (Lehtikangas 2014, 22; Uski 2014, 82-83.) Nuorille saman ikäisen vertaistuki voi olla hyvin tärkeää, mikä kävi ilmi esimerkiksi Kilpiäisen haastattelussa. Osa nuorista kokee helpommaksi puhua asioistaan samaa ikäluokkaa olevalle ihmiselle, joka ymmärtää, mitä hän käy lävitse. Samanlaisten, vertaisten ihmisten kanssa tarkoitetaan nuoria, jotka ovat suunnilleen samalla tasolla lapsen tai nuoren kanssa sekä emotionaalisessa että sosiaalisessa tai kognitiivisessa kehityksessä, ja suunnilleen samaa ikäluokkaa. Näiden vertaisten ihmisten kanssa opitaan ja omaksutaan tietoja, taitoja ja asenteita, jotka saattavat vaikuttaa jopa pitkälle aikuisikään asti (Salmivalli 2008, 15).

2.5 Nuorisotyöntekijät verkossa

Nuorille verkko voi olla arkipäivää, mutta vanhemmalle sukupolvelle, joka ei ole kasvanut digitaalisessa maailmassa, se voi tuottaa omia haasteitaan. He eivät välttämättä tiedosta erilaisia mahdollisuuksia, miten verkkoa voisi käyttää työkaluna nuorten kohtaamiseen, tai eivät ole ylipäättänsä tuttuja teknologian kanssa, vaikka olisivatkin nuorisotyöntekijöinä kokeneita. Lisäksi verkon käytön opettelu voi lisätä työmäärää, jos ohjaajat joutuvat turvautumaan markkinoita varten kehitettyihin opetuspaketteihin, joiden kasvatuksellinen arvo voi olla hyvin vähäinen (Kiilakoski 2003, 218.) Nämä kaksi asiaa, nuorisotyön kokemus ja verkon käyttö, tulisi jotenkin yhdistää. Myös erilaiset termit, kuten trollaus, spämmäys tai idlaus voivat olla aivan vieraita käsitteitä. Davies & Cranston (2008) esittivät erilaisia profiileja nuorisotyöntekijöiden kokemuksesta ja itseluottamuksesta verkossa toimijoina, sekä siitä, missä heillä olisi vielä opeteltavaa.

Nämä profiilit ovat:

Kokenut nuorisotyöntekijä – uusi verkkonuorisotyön parissa

Näkee yleensä tällaisen työn tärkeyden, mutta omaa puuttuvaa tietoa ja kokemusta ymmärtää, miten hänen osaamisensa hyödyttää digitaalista maailmaa, joten hänestä ei yleensä tule verkkonuorisotyön uranuurtajaa.

Kokenut nuorisotyöntekijä – varovainen uskomaan uuteen

Itsevarma oman osaamisensa ja taitojensa kanssa, mutta varautunut, ja näkee verkon parhaat puolet yleensä enemmän mediataittoa osaavan työntekijän kanssa.

Kehittyvä nuorisotyöntekijä – aktiivinen kokeilija ja progressiivinen uusissa asioissa

Jo aktiivinen verkossa toimija, ja verkon mahdollisuuksiin tutustunut, on innokas ja utelias kokeilemaan työnsä uusia mahdollisuuksia, ja jakamaan mediataitonsa, samalla kun hyötyy kokeneempien nuorisotyöntekijöiden opastuksesta.

Kehittyvä nuorisotyöntekijä – kritiikitön verkon käyttäjä

Hyvin kokenut verkon käyttäjä ja innokas soveltamaan taitojaan konkreettiseen työhön. Vaikka on innokas, tukea tarvitaan, jotta riskit ja mahdollisuudet eivät jää huomaamatta.

Kokenut nuorisotyöntekijä – valmis vastaanottamaan

On adaptoinut uuden teknologian varhaisessa vaiheessa, ja voi käyttää digitaalisen maailman ymmärrystään huomatakseen ratkaisut, haasteet ja mahdollisuudet. (Cohlmeyer 2014, 1-2.)

Keskustellessani E-talon työntekijöiden kanssa, pinnalle nousi myös huonoja puolia aikaisemmin mainitusta anonymiteetistä. Nuoriso-ohjaajat eivät voi olla varmoja siitä, että kysyjä todella on sitä, mitä väittää olevansa, ja että ongelma on aito. Välillä heille tulee selvästi pelkäksi kiusanteoksi tarkoitettuja viestejä, ja se voi aiheuttaa sen, että todelliset ongelmat hautautuvat näiden nettikiusareiden, *trollaajien*, viestien alle. Trollaajilla tarkoitetaan niitä ihmisiä, joiden ainoa päämäärä verkossa on häiritä muita asiattomalla käyttäytymisellä tai riitaa haastavilla kommentteilla. Verkossa myöskään eivät tietenkään ilmeet ja eleet näy, kuten tavallisessa kohtaamisessa. Vastatessa nuorten kysymyksiin heidän ongelmistaan, on tärkeää miettiä sanansa ja lauseensa tarkasti, jottei nuori ymmärrä sitä väärin. Hymiöiden käytössä on samanlainen varovaisuus.

Kysyttäessä, iso osa nuorisotyöntekijöistä on yhtä mieltä siitä, että verkon käyttö tulisi sisällyttää nuorisotyöhön ja nuorten elämään. Se, miten aihetta tulisi lähestyä parhaiten, aiheuttaa erimielisyyksiä (mt 2014, 1). Osa verkkonuorisotyön tarjoamista tahoista yhdistää nuorten välisten vertaistuen sekä ammattilaisen aikuisen tuen. Tästä esimerkkinä *Netarissa* toimivat apuohjaajat, eli apparit, sekä Mannerheimin Lastensuojeluliiton Verkkotukioppilas, eli Verkk@ri toiminta. Molemmat tahot järjestävät nuorten kanssa yhteisiä teemachatteja, joissa asiakkailta on mahdollisuus puhua sekä nuorten että aikuisten kanssa. Chattien teemat voivat olla monenlaisia, kuten seurustelu, koulukiusaaminen, kotiongelmat, kaverisuhteet ja yksinäisyys. Sekä apparit että Verkk@rit ovat vapaaehtoisia nuoria, mutta heidän taustalla ja tukena toimii aina

koulutettu ammattilainen. Monilla muillakin palveluilla on nykyään verkkosivuillaan erilaisia kysy ja vastaa -palstoja tai chatteja. Esimerkiksi Kalliolan Nuoret ry:n ylläpitämällä E-talolla. Myös opetus- ja kulttuuriministeriö on ottanut verkkonuurisotyön huomioon avustuksia haettaessa.

2.6 Verkkonuurisotyö

Verkkonuurisotyöllä tarkoitetaan tässä yhteydessä erilaisia nuorisotyön palveluja, menetelmiä ja toimintamuotoja, joissa hyödynnetään digitaalista teknologiaa.

Avustusta voidaan myöntää

- digitaalista teknologiaa (esimerkiksi digitaalisia pelejä) hyödyntävän toiminnan käynnistämiseen ja kehittämiseen
- verkkoympäristöissä tapahtuvan toiminnan käynnistämiseen ja kehittämiseen.

Avustusta myönnettäessä painotetaan hankkeita, jotka ovat sisällöltään ja menetelmiltään innovatiivisia kohderyhmän ja maantieteellisen alueen näkökulmasta. Tuettavissa hankkeissa korostetaan nuorten osallistumista ja roolia tekijöinä kaikissa hankkeen vaiheissa sekä nuorten omaan tekemiseen perustuvaa nuorisotyöllistä ja mediakasvatuksellista työtettä. Avustusta myönnetään pääsääntöisesti hankkeille, joiden kesto on enintään 3 vuotta. (Opetus- ja kulttuuriministeriö, 2015)

Nuurisotyössä on usein keskiössä toiminta, esimerkiksi yhdessä biljardin pelaaminen. Verkkonuurisotyössä valitettavasti nämä toiminnalliset muodot jäävät melko usein puutteellisiksi, ja tähän vaikuttaa lähinnä kaksi tekijää. Ensimmäkin, verkkoa käytetään tällä hetkellä lähinnä työkaluna tai välineellisesti; pääsääntöisesti viestintään ja yhteydenpitoon nuorten kanssa. Internet ja interaktiivinen media tarjoaisivat suunnattoman määrän mahdollisuuksia erilaisiin työskentelymenetelmiin, mutta näitä on tutkittu vielä melko vähän. Tämä johtuu lähinnä työhön käytettävän ajan ja ohjeistuksen puutteesta, sekä tarvittavan laitteiston ja osaamisen vähäisyydestä. Verkko tulisi nähdä työkalun sijasta toimintaympäristönä. Yhtä arvokkaana, kuin fyysinen toimintaympäristö, merkityksellisenä, todellisena ja rikkaana. Toisekseen, käytännön esi-

merkkejä toimivasta nuorisotyöstä on suhteellisen vähän. (Huttunen 2014, 16–17.)

Helsingin nuorisotalo Hapen ohella en tiedä kovinkaan monta nuorisotilaa, missä järjestettäisiin verkkopohjaista toimintaa aktiivisesti. Verkko nähdään lähinnä keskustelupalstoina ja informaation lähteenä, vaikka se voisi olla paljon muutakin. Ongelma myös on, mitä jos nämä chatit ja keskustelupalstat menettävät kiinnostavuutensa? Hyvänä esimerkkinä tästä Facebook. Vuonna 2007 Facebook rantautui Suomeen, ja verkkopohjaista nuorisotyötä tarjosi lähinnä Netari. Uusi tapa tiedottaa, pitää yhteyttä ja luoda ryhmiä otettiin vastaan avoimesti. Facebook koettiin helpoksi tavaksi vastata nuorisotyön haasteisiin. On kuitenkin vaarallista, jos tärkeä työmuoto on riippuvainen vain yhdestä alustasta (Lundqvist 2014, 30). Facebook on alkanut menettää nuorten kiinnostusta, ja nykyään paljon enemmän käytetään WatsUppia ja Twitteriä. Koska nuoret eivät enää ole Facebookissa, myös verkkonuorisotyö joutuu aloittamaan alusta nuorten tavoittamisen ja kohtaamisen. Se, mikä nousi myös ilmi Kilpiäisen kanssa käydystä keskustelusta oli se, että miksi ylipäätänsä verkkonuorisotyö erotellaan niin monesti muusta nuorisotyöstä? Verkkonuorisotyö on erinomainen työkalu, ja se pitäisi nähdä osana tavallista, kasvokkain käytävää nuorisotyötä, eikä omana, itsenäisenä osa-alueenaan. Verkkonuorisotyöllä on potentiaalinsa toimia kasvokkain tehtävän työn rinnalla, tukien sitä ja antaen uusia näkökulmia, mahdollisuuksia ja kanavia vaikuttaa. Nuorille verkossa kohtaaminen voi olla hyvinkin tärkeää, ja verkossa toimiva, turvallinen ja luotettava aikuinen, saattaa olla kyseisen nuoren kaikista lähin mahdollinen tuki.

3 SUKUPUOLISENSITIIVINEN TYÖ VERKOSSA

Miten verkossa voi tehdä sukupuolisensitiivistä työtä? Voiko verkon palveluita jakaa tytöille ja pojille? Pitääkö niitä edes jakaa? Löytävätkö nuoret näihin palveluihin? Hyvä esimerkki sukupuolisensitiivisestä talotyöstä ovat Helsingissä sijaitsevat Tyttöjen Talo ja Poikien Talo. Olen käynyt molemmissa, ja jo ensisilmäyksellä sen saattoi nähdä, että kyseessä oli tytöille tai pojille suunnattu tila. Työntekijät olivat myös joko pelkästään naisia tai miehiä, ja ohjelma oli suunniteltu sukupuolia ajatellen (esimerkiksi, Tyttöjen Talolla järjestettiin tanssia ja käsitöitä, ja Poikien Talolla pelattiin yh-

dessä PlayStation -pelejä). Molemmat talot olivat suosittuja paikkoja, ja sekä tytöt että pojat viihtyivät omiensa seurassa. Varsinkin maahanmuuttajataustaisille tytöille oli tärkeää, että he saattoivat harrastaa esimerkiksi tanssia ilman pelkoa siitä, että joku poika näkee heidät. Poikien talolla taas esimerkiksi ujut pojat kokivat tilan tärkeäksi, että he saivat olla vain ”muiden jätkien kanssa”, ilman tyttöjä.

Yleisesti ottaen, jos miettii nuoria kiinnostavaa verkkotarjontaa, vaikkapa RPG- pelejä tai yhteisöfoorumeita, ne ovat yleensä molemmille sukupuolille avoimia. Mutta miten toimivat palvelut, jotka ovat suunnattuja tavalla tai toisella vain toiselle sukupuolelle, tai verkkoympäristö, joka on jollain tavalla jaettu sukupuolen mukaan? E-Talolla on omat kysy ja vastaa -palstat tytöille ja pojille, mutta ei ole mitään takeita siitä, että kysyjä todella on sitä sukupuolta, mitä väittää. Mutta sitten herää kysymys, tarvitseeko olla? Myös E-Talon sivuilla mainitaan; *”Olet tervetullut kysymään myös, vaikkeet kokisi itseäsi tytöksi/pojaksi, vaan pohdit omaa sukupuoltasi, tai et halua määritellä itseäsi mihinkään sukupuoleen kuuluvaksi.”* Verkossa samanlaiset asiat, kuten tanssiminen poikien nähden, eivät päde, kuten perinteisessä tilatyössä, mikä luo aivan erilaiset odotukset ja vaatimukset verkolle ympäristönä. Verkkonuorisotyö ottaa myös huomioon niitä ryhmiä, jotka eivät koe kuuluvansa kummankaan sukupuolen piiriin, mikä saattaa olla hankalaa perinteisessä tyttö- tai poikatyössä. Verrattuna perinteiseen talotyöhön, missä talo on tiettyyn aikaan auki, verkossa vastaus on aina saatavilla, ja nämä tilat, kuten E-Talo, ovat aina ”auki”, vaikkei kukaan konkreettisesti olisi-kaan paikalla. Kysymyksiä voi jättää ja tietoa etsiä, ilman, että se on sidoksissa talon aukioloaikoihin. Varsinkin tyttöjen osalta palvelu näyttäisi olevan tarpeellinen ja hyödyllinen. Kun kävin E-Talon kysy ja vastaa -palstalla, huomasin, että Katri sai paljon enemmän kysymyksiä kuin Tero. Jopa useita samana päivänä, kun taas Tero sai muutaman päivän välein uuden viestin. Suurin osa kysymyksistä koski jollain tavalla seksiä ja seksuaalisuutta, ja toisena näyttivät olevan erilaiset syömiseen liittyvät häiriöt. E-Talon tekemän kyselyn mukaan, suurimmaksi osaksi syy siihen, miksi apua ja infoa haetaan juuri E-Talosta, on anonyymiteetin tuoma turva, sekä kirjoittamisen helppous verrattuna puhumiseen. Asiat, jotka tulevat tekstinä kuin itsestään, eivät välttämättä tulisi niin helposti, jos ne pitäisi kertoa suoraan nuorisotyöntekijälle. E-Talo koettiin myös hyödylliseksi kanavaksi saada apua (E-Talon oma aineisto).

Luultavasti suurin ero verkkonuorisotyön ja kasvokkain tapahtuvan työn välillä on vapaa-ajan vietto. Tavallisella talolla on mahdollisuus myös tulla vain viettämään aikaansa ystävien kanssa, juttelemaan ja juomaan kahvia. Mutta kuten haastattelussa Mari Uusitalo-Herttuan kanssa kävi ilmi, E-Talon kaltaiset verkkopalvelut ovat enemmänkin välitappeja, joista haetaan tietoa, neuvoa ja apua. Niissä ei niinkään vietetä aikaa ja ”hengailta”, kuten taloilla. Pitkäaikaiset asiakkaat pyritään ohjaamaan eteenpäin, joten sosiaalisena ajanviettopaikkana E-Taloa ei voi pitää. Sen toiminta perustuu enemmän eteenpäin viemiseen ja auttamiseen, kuin pelkkään vapaa-aikaan.

3.1 Sukupuolisensitiivisyys

Sukupuolisensitiivisyys on kykyä tarkastella sukupuolta biologisen näkökulman lisäksi myös sosiaalisten ja kulttuuristen määrittelyjen näkökulmasta. Se on taito huomioida sekä omia että muiden kasvattajien sukupuolittuneita käytäntöjä. Keskustelin sukupuolisensitiivisyydestä Mari Uusitalo-Herttuan kanssa, sillä hänellä on ura sukupuolisensitiivisen nuorisotyön parissa. Sukupuolisensitiivisessä työssä ei ole kysymys sukupuolen häivyttämisestä, vaan niiden eroista. Sukupuolta ei ole hyvä purkaa.

Uusitalo-Herttuan mukaan on hyvä nostaa esille eroja miesten ja naisten välillä, ja tehdä niistä näkyvämpiä, sillä siitä huolimatta vaikka olemmekin tasa-arvoisia, on olemassa miehuuteen ja naiseuteen liittyviä kysymyksiä, jotka on hyvä tehdä näkyväksi, ja mahdollistaa keskustelun aiheesta. Esimerkiksi, millaista on kasvaa miehen ja naisen rooliin liitettävissä paineissa sekä ristiriidoissa. Tällaisen keskustelun on mahdollistanut se, että Suomessa tasa-arvo on jo niin pitkällä, ettei sukupuolten välisistä eroista keskustelua koeta uhaksi sille.

Sukupuolisensitiivisyys ei kasvatuksessa ole uutta. Sukupuoli tuottaa tiettyjä odotuksia siitä, millaisen tytön tai pojan pitäisi olla. Arjessa se on hyvin selkeä luokittelun peruste, kun lapsia, nuoria, tai miksei aikuisiakin, laitetaan johonkin tiettyyn järjestykseen ja kategoriaan. Koulujen liikuntatunneilla on erikseen tyttöjen ja poikien liikuntaa, ja ainakin oman muistikuvani mukaan käsityöt ja tekniset työt olivat selvästi jaettu tyttöjen ja poikien kesken. Kaikille lapsille tulee antaa yhtäläinen mahdollisuus toimia ja oppia, ilman minkäänlaista syrjintää. Sukupuolisensitiivisyys on sukupuoleen liitettyjen arvojen ja asenteiden näkyväksi tekemistä ja tunnistamista. Ideana on koh-

data nuori omana itsenään, vapaana ennakko-oletuksista ja -luuloista. Ajatusmalleja esimerkiksi tyttönä tai poikana olemisesta ei pidetä itsestäänselvyyksinä, vaan nuoreen kohdistuvia rooli-odotuksia avataan, puretaan ja laajennetaan. Sukupuolisensitiivisessä työssä tunnistetaan sukupuolen monimuotoisuus, ja tarjotaan tukea oman sukupuoli-identiteetin pohtimiseen. (Ylitapio-Mäntylä 2012, 15–27; Anttonen 2006; Setlementtiliitto.) Sukupuoli on suuri tekijä omaksi itsekse kasvamisessa, ja oman identiteetin löytämisessä. On tärkeää olla sekoittamatta sukupuolisensitiivistä kasvatusta siihen, että sukupuolen piirteet ja ominaisuudet hävitettäisiin kokonaan. Sukupuoli on tärkeä osa ihmistä, eikä sitä saisi häivyttää tai piilottaa. Anttonen (2006) mukaan sukupuolisensitiivisen nuorisotyön avulla voidaan vähentää sukupuoliroolien aiheuttamaa jännitettä, tarkastella sukupuoleen liittyviä viestejä, antaa samaa sukupuolta olevan turvallisen aikuisen tukea ja roolimallia, antaa ryhmän tukea ja parantaa työn laatua, nuorten kasvua ja sen tukemista.

Mannerheimin Lastensuojeluliiton esittämän julkaisun mukaan, lasten ja nuorten, varsinkin alakouluikäisten, kysymykset nettipornoon liittyen ovat kasvussa. Mitä nuorempi kyseinen lapsi on, sen hämmentyneempi hän on kohdatessaan pornografista sisältöä. Mutta pornografiaa ei kuitenkaan esiinny sosiaalisessa tyhjiössä, vaan mikäli lapset oppivat, että seksuaalinen hyväksikäyttö on väärin ja että miehet ja naiset ovat tasa-arvoisia, tämä mahdollisesti vaikuttaa myös asenteisiin pornografiaa ja sen edustamia sukupuolimalleja kohtaan. Pornografia esittää hyvin yksipuolisia kuvia ja ajatusmalleja siitä, millainen on miehen ja naisen asema, ja miten kummankin osapuolen tulisi käyttäytyä seksin aikaa.

Suomessa on sekä tytöille että pojille suunnattuja tiloja. Tyttöjen taloja tai tytöille suunnattuja toimintapaikkoja on Espoossa, Helsingissä, Kuopiossa, Oulussa, Rovaniemellä, Tampereella ja Turussa. Pojille taasen on Helsingissä ja Oulussa (Setlementtiliitto).

3.2 Sukupuolisensitiivinen verkkotyö

Uusitalo-Herttuan mukaan, oli kyse sitten talotyöstä tai verkkotyöstä, on tärkeää auttaa nuoria kasvamaan ihmisinä, löytämään oma potentiaalinsa ja minuutensa, ilman

esteitä siitä, millaisia mahdollisia rajoituksia sukupuoli aiheuttaa. Varsinkin sukupuolisensitiivisen työn alkuaikoina ajateltiin lähinnä tyttöjen tarvitsevan tukea, koska he olivat läpi historian olleet alisteisessa asemassa, mutta yhtä lailla myös pojilla on paineita kasvaa mieheksi. Pojat myös käyttäytyvät verkossa eri tavalla. Yleisesti ottaen tytöt kysyvät paljon enemmän, ja heidän kysymyksensä ovat yksityiskohtaisempia. Tässä voi tietysti olla myös biologinen syy, sillä pojilla ei ole tarvetta käydä esim. gynekologilla tai raskauden aikana neuvolassa, joten tytöille voi olla luontevampaa hakea apua ja kysyä kehoonsa liittyviä asioita. Kun kyseessä on verkkotyö, itse konkreettinen tila voi olla missä tahansa, sillä kaikki, joilla on mahdollisuus verkkoon, on mahdollisuus myös käydä kyseisen nuorisopalvelun piirissä. Tehdessäni opinnäyte-työtä Helsingin E-talolla, huomioin muutamia asioita verkkopohjaisesta nuorisotyöstä, ja sen toteutuksesta käytännössä. E-talo on tarkoitettu sekä tytöille että pojille, ja vastaajina toimii sekä mies että nainen, jolloin nuoret voivat kysyä apua ongelmiinsa kummalta osapuolelta tahansa. Kuitenkin suurin osa kysyjistä on tyttöjä, ja suurin osa kysymyksistä esitettiin E-talon naistyöntekijälle. Mikä saa juuri tytöt osallistumaan aktiivisesti? Voiko verkossa, jossa kuka tahansa voi esittää mitä tahansa, edes harjoittaa sukupuolisensitiivistä nuorisotyötä, jos ei koskaan voi olla varma, onko ohjattava nuori todella sitä sukupuolta, mitä väittää? Mari Uusitalo-Herttuan kanssa keskustellessa nousi huomio myös siitä, että vaikka verkossa ei voi olla varma käyttäjän ”Milla 13 wee” sukupuolesta, myös pojilla voi olla uteliaisuutta kysymyksiin, jotka perinteisesti mielletään tyttöjen kysymyksiksi. Jos nuori sillä tavalla kokee saavansa tietoa mitä tarvitsee, se riittää E-Talolle. Omalta osaltaan anonymiteetti auttaa nuoria ottamaan selvää myös vastakkaisesta sukupuolesta, ja varsinkin niitä nuoria, jotka eivät ole täysin varmoja sukupuolestaan.

Haasteita toki löytyy. Kuten se, että töitä tehdään tekniikkaan tottuneen nettisukupolven kanssa, jossa verkko on arkielämän luonnollinen, kulttuurisesti omaksuttu osa. Perinteiseen talotyöskentelyyn verrattuna netti ei ole yhtä helposti valvottavissa, ja kohtaamistilanteet ovat erilaisia. Ne ovat ympäristöstä riippuen anonyymejä, suoria ja kasvottomia kontakteja, joissa mennään suoraan asiaan, ilman sen kummempia luottamuksen rakentamisen välineitä (Merikivi, Timonen & Tuuttila 2011, 81.) Anonymiteetti voi tuottaa myös ongelmia. Kun nuoreen ei saa henkilökohtaista kontaktia, on mahdollista, että auttaminen ja nuoren ohjaaminen eteenpäin ongelmansa kanssa jäävät puolitiehen, eikä prosessia viedä loppuun. Haastattelussa Kilpiäisen kanssa

sama huoli tuli esiin. Verrattuna esimerkiksi tavalliseen, kasvokkain tehtävään työhön, verkossa ei voi olla varma, saiko nuori varmasti tarvitsemaansa apua. Kun vastaus on annettu, nuori saattaa kadota täysin nuorisotyöntekijän kontaktipiiristä. Sen mittaaminen, miten onnistunut jokin ryhmä- tai kaksinkeskustelu on ollut, on hyvin vaikeaa. Lisäksi, koska kenellä tahansa on pääsy verkkonuurisotyön palveluihin, ei ole mitään takeita siitä, että esitetty kysymys on oikea ongelma, eikä vain leikillään heitettyä sanahelinää ja kiusantekoa. Samaisen anonymiteetin takia on myös vaikea luoda minkäänlaisia tyttö- tai poikaryhmiä verkossa, jolloin on mahdollista, että ainakin toistaiseksi sukupuolisensitiivinen työ jää hyvin paljon tiedon antamisen ja auttamisen, kuin konkreettisen ryhmätoiminnan tasolle.

Setlementtiliitto on ollut merkittävä sukupuolisensitiivisen nuorisotyön kehittäjä Suomessa. *Upea minä* -projektin ja Raha-automaattiyhdistyksen tuella Helsinkiin perustettiin vuonna 1999 Tyttöjen Talo. Se on edelleen toiminnassa ja laajentanut palvelujaan; nykyisin talon ylläpidosta vastaavat Kalliolan Nuoret, Setlementtiliitto sekä Helsingin kaupungin nuorisoasiainkeskus. Myöhemmin Tyttöjen Taloja on ilmestynyt myös muihin kaupunkeihin (Anttonen, 2006).

3.3 Verkon mahdolliset ongelmat

” Joskus nuorena, kun pyysin äidiltä luvan harrastukseen, tuo oli huolissaan silloin paljon puhutuista ”namusedistä”, totesin että harva tuskin jaksaisi keskustella nuoria tyttöjä kiinnostavista aiheista useita tunteja. Se oli totta ja täältä on löytynyt paljon samanhenkistä seuraa.”

Cardea

Sosiaalisen median ja verkon käytön on väitetty olevan syytä suureen osaan lasten ja nuorten ongelmista. Esimerkiksi se rappeuttaa kirjoitustaitoa, aiheuttaa aggressiivista käytöstä ja vihapuheita, sekä tekee ihmisistä tunnevammaisia narsisteja. Kriittinen tarkastelu on aina paikallaan, mutta on virhe laittaa kaikkia negatiivisia ilmiöitä sosiaalisen median ja verkon piikkiin (Pönkä 2014, 66.) Vaikka verkko on mahdollisuus, siinä on myös omat ongelmansa, jotka heijastuvat nuorten elämään ja käyttöön. Suurin osa E-Talon keskustelupalstoille ja chattiin kirjoittavista ihmisistä on iältään

13-16-vuotiaita, mikä on nuorelle hyvin tasapainotonta ja hormonaalisesti mullistavaa aikaa. Silloin sekä fyysiset että psyykkiset ominaisuudet muuttuvat radikaalisti, ja vaikutteet ovat voimakkaita. Pelkästään verkossa vietetty aika voi olla ongelmallista, mutta myös sisältö ja se, millä sivuilla nuori käy. Verkko on kaikessa mahdollisuudessaan avannut myös uuden laittomuuksien mahdollisuuden, kuten kiusaamisen ja pornografisen sisällön tuottamisen ja jakamisen alaikäisille.

Tässä kappaleessa käsittelem lähinnä nuoriin kohdistuvaa, seksuaalista häirintää, ja heidän omaa, seksuaalista käytöstään. Julkisessa keskustelussa suurimmaksi peloksi on noussut ns. ”vieraan pelko”. Siihen saattaa liittyä väijymistä ja seuraamista, ja jopa seksuaalista hyväksikäyttöä. Varsinaiset vaaratilanteet vaikuttaisivat kuitenkin olevan melko harvinaisia, mutta sitäkin vaikeampia käsitellä, jos jotain käy. Seksuaalista hyväksikäyttöä verkossa voivat olla muun muassa, seksistä kertominen, asiattomia huomautuksia ulkonäöstäsi tai seksuaalisuudestasi, alastonkuvien pyytämistä ja levittämistä, jos sinua pyydetään riisuuntumaan, tyydyttämään itseäsi tai harrastamaan seksiä netin välityksellä, jos toinen ihminen riisuuntuu tai itsetyydyttää nähtesi web-kameran välityksellä ja jos sinulle lähetetään esimerkiksi linkkejä pornosivuille tai -videoihin. Nykyään erilaiset, verkossa tapahtuvat toiminnot ovat myös luoneet uuden työnimikkeen, nettipoliisit, joista mahdollisesti tunnetuin on Helsingin ylikonstaapeli Marko Forss. Nettipoliisien päätyö on sosiaalinen media ja siihen liittyvät rikokset, ja nykyään verkossa tapahtuviin, seksuaalisen häirinnän määritelmät täyttäviin tapahtumiin voidaan soveltaa jo olemassa olevia lakipykälä.

EU-Kids Online vuonna 2010 tehdyn tutkimuksen mukaan 29 prosenttia 9–16-vuotiasta on nähnyt verkossa seksuaalisesti värittyneitä kuvia ja törmännyt pornografiseen sisältöön. YK:n lapsen oikeuksien yleissopimus korostaa sitä, että lapsella on aina oikeus suojeluun. Lapsella on oikeus aikuisiin, jotka turvaavat hyvän, tasapainoisen ja turvallisen kasvun. Myös haastattelu Mari Uusitalo-Herttuan kanssa tukee tätä väitettä, sillä nuorten kysymyksissä on paljon mukana pohdintoja verkossa nähdystä, seksuaalisesti värittyneistä kuvista. Nuoret olivat saattaneet nähdä jotain, ja kysymykset koskivat pitkälti sitä, tarvitseeko seksissä suostua myös näihin epämiellyttäväksi koettuihin asioihin. Mielikuva siitä, mitä seksi on, tulee mahdollisesti pitkälti pornomaailmasta. Esimerkiksi väkivaltatyössä on alkanut näkyä raaistuminen siitä, mitä nuoret kohtaavat, ja siihen voi hyvinkin vaikuttaa se, millaista materiaalia näkee

liian nuorena. Liian rankka materiaali saattaa järkyttää ja antaa aivan vääränlaisen kuvan siitä, mitä todellinen seksi on.

Media, ja sen tuomat ongelmat, kuten porno tai väkivalta, ovat suhteellisen vahvasti läsnä lasten ja nuorten arjessa. Vanhempien tehtävänä tässä on olla mukana lapsen arjessa, myös mediamaailmassa, ja säädellä ikärajoja lapsen ikä- ja kehitysvaiheen mukaan. Yksi ongelma tässä on se, etteivät aikuiset välttämättä joko osaa hahmottaa tai ymmärrä nuorten internet-maailmaa ja siihen liittyviä konteksteja. Mediakriittikittömyys on yhä enemmän ongelmana aikuisilla. (Kupiainen, Kotilainen & Nikunen 2012; Pajamäki 2014, 55–57; Mannerheimin Lastensuojeluliitto; Forss 2013.) Keskustelussa Kilpiäisen kanssa sivusimme myös Mannerheimin Lastensuojeluliiton nuorten puhelinta. Ammatilliset eivät välttämättä aina ymmärrä, miten tärkeä puhelinsoitto voi nuorelle olla, vaikkei kyseinen henkilö sanoisikaan paljon. Tällaiset ns. ”testisoittajat” yleensä sulkevat luurin melkein saman tien, mutta mahdollisesti soittavat myöhemmin uudelleen, kun huomaavat, että langan toisessa päässä tosiaan on joku, joka on valmis kuuntelemaan, eikä hätiköi ja vaadi puhumaan. On hyvin tärkeää, että kyseisellä ammatillisella on sensitiivisyyttä tulkita nuorta ilman kasvokkain tapahtuvan kommunikaation ilmeitä ja eleitä.

4 HAASTATTELU POIKIEN TALOLLA

Suoritin vapaamuotoisen haastattelun aiheeseen Helsingin Poikien Talolla. Alkuperäisenä ajatuksenani oli saada haastattelu sekä tytöiltä että pojilta, mutta aikani riitti vain Poikien Talolle. Haastattelu toteutettiin ryhmähaastatteluna, ja se oli vapaamuotoista keskustelua nuorten verkon käytöstä, ja siitä, tunsivatko pojat E-Talon tarjontaa. Haastatteluun osallistui kuusi poikaa, joista kaikki paitsi yksi olivat aktiivisia verkon käyttäjiä. Iältään nämä pojat olivat 14-26-vuotiaita. Halusin luoda tilanteesta rennon ja mukavan, joten en suoraan alkanut kyselemään, vaan pelasimme ensin poikien kanssa erän lautapeliä, jolloin sain hieman paremman kontaktin poikiin, ja saatoin haastatella heitä paljon luonnollisemmin.

Aloitin keskustelut kysymällä pojilta heidän yleisestä verkkokäytöstään. Mihin he käyttävät verkkoa? Sekä nuoremmilla että vanhemmilla pojilla suurimmaksi osaksi vastaukset koskivat pelaamista ja sarjojen katsomista. Sosiaalisuus nousi myös, osa käytti Facebookia ja Instagramia yhteydenpitoon. 26-vuotiaat pojat myös huomauttivat, että he katsovat työpaikkailmoituksia verkossa, sillä suurin osa ilmoituksista löytyy jotain verkkokanavaa pitkin. Verkkoa käytetään siis aktiivisesti, sekä hyödykkeenä että viihteenä, ja kun keskustelimme viihteestä, esiin nousivat myös erilaiset K-18-sivustot. Oli kyseessä sitten seksuaalinen tai väkivaltainen sisältö, kaikki pojat myönsivät, että olivat alle 18 -vuoden ikäisenä käyneet aikuisille tarkoitetuilla sivustoilla tai pelanneet aikuisille suunnattuja pelejä. Tällaisia aikuissivustoja on myös poikien mukaan helppo löytää, eikä niissä joko ole minkäänlaista suojausta, jotteivät alaikäiset pääse sivustolle, tai se on helppo kiertää. Haastattelutulokset tukevat aikaisemmin löytämäni tietoa siitä, miten helposti nuoret pääsevät verkossa käsiksi sisältöön, joka ei ole heille tarkoitettu. Osa pojista mainitsi, että turvatoimet tällaisilla sivuilla pitäisi olla tiukemmat, kuin pelkästään kysymys iästä, sillä nuoret ovat uteliaita, ja osa heistä haluaa nähdä, mitä kaikkea maailma on täynnä. Myös niitä asioita, mitkä eivät ole heidän silmilleen sopivia.

Kun keskustelu siirtyi E-Taloon, pojista suurin osa myönsi, ettei tunne kyseistä paikkaa mitenkään erityisesti, korkeintaan nimeltä, jos he olivat nähneet julisteen Poikien Talon seinällä. Vain yksi pojista sanoi tutustuneensa E-Taloon Habbo Hotellin kautta, mutta muut eivät vaikuttaneet tietävän sen suuremmin, mistä oikein oli kysymys. Samainen poika myös mainitsi, että yhteistyö näiden kahden välillä olisi hyvä.

”Poikien Talolla voitais myös puhua tästä E-Talosta, et tällanen on olemassa, täs yhteistoiminnassa. Ku tulee uusia ihmisiä, vois ilmottaa tästä asiasta, ja toki näille vanhemmille asiakkaille, jotka ei oo tästä viel kuullu. Mä vaan katoin noit mainoksia tos eteisessä oli, ja sen kautta mä tutustuin siihen. Et sitä vois vähän enemmän mainostaa, vaik nettipalstoilla. Mut en sit tiää, kuinka moni käy siellä Poikien Talon nettisivuilla.”

Poika 21 vuotta

Pojat eivät tuntuneet tietävän näitä nuorten kanavia, kuten Mannerheimin Lastensuojeluliiton Nuortennetti tai E-Talo. Osa kuitenkin mainitsi kysyvänsä sukupuoleensa

liittyviä kysymyksiä myös verkossa, mutta varauksella, eikä ihan millä tahansa foorumeilla. Tähän vaikutti anonymiteetti omalta osaltaan, sillä jos kysymyksen, varsinkin noloksi koetun, saattoi esittää anonymisti, oli paljon helpompi kysyä sitä anonymiteetin takaa, ja kysymys uskallettiin esittää helpommin. Netissä kysyminen koettiin helpoksi. Yksi vastaajista huomautti puhuvansa mieluummin kasvotusten työntekijän kanssa. Samainen vastaaja kuitenkin oli sitä mieltä, että olisi hyvä oppia myös chatin käyttö.

Kun kyse koski sitä, onko helpompi puhua miehelle vai naiselle, tämä jakoi pojat kahdella. Puolen mielestä ei ole väliä, ja toisen puolen mielestä se riippuu aiheesta. Kunhan kyseessä on ammattilainen, osalle pojista ei ollut väliä, mitä sukupuolta kyseinen henkilö edusti. Osalla taas mainitsi, että naiselta kysyttiin neuvoa mielellään parisuhteeseen liittyviin asioihin, ja mieheltä kysyttiin muut, esimerkiksi työntekoon liittyvät, kysymykset. Tämä saattaa osaltaan selittää sukupuolisensitiivisen työn merkityksen. Nuoret kokevat helpoksi puhua samaa sukupuolta olevan ohjaajan kanssa. Toisaalta taas, osa pojista mainitsi ja tiedosti myös sen, että yhtä hyvin naiselta voi saada tärkeitä mielipiteitä ja uusia näkökulmia joihinkin asioihin. Molempia sukupuolia ja heidän mielipiteitään tarvitaan. Molemmat ovat tärkeitä, pojille voi tulla eri tilanteita, joissa tarvitaan juuri tietyn sukupuolen näkökulmaa.

4.1 Yhteenvetoa ja omia pohdintoja

Vaikuttaisi siltä, että pojat ovat hyvin perillä verkon käytöstä. He vaikuttivat tietävän, mitä etsiä ja mistä. Kun kysyin siitä, miten helposti K-18 materiaaliin pääsee käsiksi, kukaan ei tuntunut erityisemmin hämmästyvän siitä, miten helppoa se voi olla. Nuoret tuntevat hyvin oman maailmansa. He osaavat kyllä halutessaan löytää tarvitsemansa tiedon, joten aikuisten tehtäväksi jää valvoa, mistä tämä tieto on peräisin, ja mitä lapset ja nuoret todella tekevät, kun he ovat verkossa. He eivät välttämättä ole sen enempää antisosiaalisia, vaikka pelaisivatkin verkkopeliä. Verkko on hyvä työväline, harrastus tai vaikuttamisen kanava, mikäli se ei kontrolloi liian isoa osaa elämästä. Se on hyvä väline nuorten kohtaamiseen ja yhteyksien ylläpitoon, mutta tuo omat haasteensa. Monesti nuoret ovat kokeneempia verkon käyttäjiä, kuin aikuiset, joten osaamisen parantamista tarvitaan vielä. Mielestäni verkon käytön tulisi melkein

olla pakollinen osa nuorisotyön koulutusta, eikä pelkästään kiinni omasta mielenkiinnosta. Nuorisotyöntekijällä tulisi olla tietoa ja taitoa tunnistaa Internetin vaarat, jotta niistä voidaan kertoa ja valistaa myös nuoria.

Olisin halunnut kuulla myös tyttöjen mielipiteen, onko heille K-18 materiaali verkosta yhtä tuttua, ja kysyvätkö he mieluummin naisilta vai miehiltä, jos heillä on ongelmia, mutta tähän työhön saamani informaation ja kerätyn aineiston perusteella voisin uskoa, että sukupuoleen katsomatta tytöt ja pojat tuntevat verkon yhtä hyvin. Asiat, jotka kiinnostavat nuoria itseään, ovat helposti löydettävissä, mutta kuten haastatteluita kävi ilmi, oikeaa tietoa ja infoa antavat sivustot (kuten E-Talo), eivät ole nuorille niin tuttuja, eivätkä he mahdollisesti löydä palveluun niin helposti. Koska nuorisotyöntekijä saattaa olla nuoren elämässä juuri se luotettava aikuinen jonka puoleen kääntyy ja jolta kysytään elämän isot kysymykset, tulisi tämän olla helposti lähestyttävissä ja löydettävissä. Keskusteluissa ei käynyt ilmi mitään nimiä, mistä pojat olisivat hakeneet tietoa tai apua itseään askarruttavaan ongelmaan. Internet, sen erilaiset keskustelupalstat, pelit ja foorumit, ovat osoittautuneet tärkeäksi osaksi nuorten elämää. On tärkeää, että nuorisotyö pyrkisi tarjoamaan luotettavan kanavan käsitellä näitä erilaisia ilmiöitä turvalliseksi koetun aikuisen kanssa.

Mikään ei kuitenkaan ole olemassa tyhjiössä, ja tärkeät, opettavaiset sivustot saattavat hukkaa kaiken muun sekaan, mitä Internetistä löytyy. Siksi mielestäni olisikin tärkeää, että yhteistyö virtuaalisten palveluiden ja kasvokkain tapahtuvan työn kanssa jatkuisi. Verkkokanavista tulisi kertoa enemmän, kuin pelkästään julisteena nuorisotalon ilmoitustaululla. Sillä tavoin nuoren ei tarvitsisi lähteä etsimään ja tutustumaan heille mahdollisesti vieraaseen palveluun, vaan heitä voidaan ohjata yhdestä turvallisesti koetusta ympäristöstä toiseen. Esimerkiksi *Habbo Hotellissa* sijaitseva *Netari* tarjosi sekä miellyttävän verkkoympäristön nuorille, että myös mahdollisuuden kohdata nuorisotyöntekijä. Molemmat palvelut hyötyvät tästä, nuorisotyö saa valmiin pohjan, jossa nuoret jo ovat, ja palvelun tarjoaja voi osoittaa olevansa kiinnostunut nuorista asiakkaistaan ja haluaa tukea heitä. Verkossa tapahtuva kohtaaminen ja yhteisöllisyys voi olla ihan yhtä tärkeää, kuin kasvokkain tapahtuva.

LÄHTEET

Aalto, Tuija & Uusisaari, Marylka Yoe. 2009. Nettielämää – Sosiaalisen median maailmat http://www.nettielamaa.fi/Nettielamaa_files/Nettielamaa-Aalto-Uusisaari.pdf

Viitattu 11.11.2015

Aalto, Tuija & Uusisaari, Marylka Yoe. 2011. Löydy! – Brändää itsesi verkossa <http://www.slideshare.net/Tuija/loydy-brandaa-itsesiverkossa-koko-kirja>

Viitattu 11.11.2015

Anttonen, Erja. 2006. Sukupuolisensitiivisyys kansalaistoiminnassa ja nuorisotyössä <http://www.uasjournal.fi/index.php/kever/article/viewArticle/1063/897>

Viitattu 11.11.2015

Cohlmeyer, Dana. 2014. Developing a Technology Philosophy for Digital Youth Work <http://concept.lib.ed.ac.uk/index.php/Concept/article/view/250/236>

Viitattu 11.11.2015

Forss, Marko. 2013. Seksuaalinen häirintä netissä <http://markofobbaforss.puheenvuoro.uusisuomi.fi/144649-seksuaalinen-hairinta-netissa>

Viitattu 11.11.2015

Kupiainen, Reijo & Kotilainen, Sirkku & Nikunen, Kaarina. 2013. LAPSET NETISSÄ – Puheenvuoroja lasten ja nuorten netin käytöstä ja riskeistä <http://www.mediakasvatus.fi/files/ISBN978-952-67693-3-2.pdf>

Viitattu 11.11.2015

Lauha, Heikki & Tuominen, Suvi. 2015. Digitaalisen nuorisotyön suuntaviivoja rakentamassa <http://www.verke.org/ajankohtaista/viikon-nakokulma/item/527-digitaalisen-nuorisotyön-suuntaviivoja-rakentamassa>

Viitattu 11.11.2015

Mediakasvatusseura ry. Nuorten mediamaailma pähkinänkuoressa.

http://www.mediakasvatus.fi/files/nuorten_mediamaailma_pahkinankuoressa.pdf

Viitattu 11.11.2015

Kiilakoski, Tomi 2012. Kasvatus teknologisessa maailmassa – tutkimus teknologisoituvasta kasvatuksesta. Helsinki, Unigrafia.

Lauha, Heikki & Tuuttila, Leena 2014. Verkko nuorisotyössä – Nuorisotyö verkossa. Helsinki, Painatek Pihjalamäki Oy.

Marjeta, Anna-Laura 2011. Kohtaamisen keinoja kehittämässä; Kuvauksia ja kokemuksia moniammatillisesta nuorille suunnatusta verkkotyöstä. Helsinki, Aksidenssi Oy.

Merikivi, Jani & Timonen, Päivi & Tuuttila, Leena 2011. Helsinki, Unigrafia. Sähköä ilmassa: näkökulmia verkkoperustaiseen nuorisotyöhön.

Purjo, Timo & Videnoja, Kalle & Mallat, Juha & Gjerstad, Eevastiina & Lesojeff, Heini 2012. Sukupuolisensitiivinen poikien ja tyttöjen kasvatus arvoihin ja väkivallattomuuteen. Tampere, Tampereen yliopistopaino.

Pönkä, Harto 2014. Sosiaalisen median käsikirja. Jyväskylä, Docendo Oy.

Salmivalli, Christina 2008. Kaverien kanssa – Vertaissuhteet ja sosiaalinen kehitys. 2. painos. Juva, WS Bookwell Oy.

Ylitapio-Mäntylä & Huuska, Maarit & Karvinen, Marita & Teräs, Tiina Outi 2012. Villit ja kiltit : tasa-arvoista kasvatusta tytöille ja pojille. Juva, Bookwell Oy.

Haastattelu Liisa Kilpiäinen 29.10.2015

Haastattelu Mari Uusitalo-Herttua 3.11.2015

E-Talon oma aineisto, viitattu 11.11.2015

Haastattelu, Poikien Talo, Helsinki, 23.11.2015

LIITTEET

Liite 1

1. Nimi:

(Tähän käy ihan kaikki mahdollinen. Jos ei halua olla nimimerkeillään, kelpaa esim. Haastattelu 1 tai Tyttö 18 vuotta.)

2. Ikä:

3. Sukupuoli:

4. Keskusteletko täällä pelaavien ihmisten kanssa pelien ulkopuolella?

5. Haittaako sinua, ettet välttämättä tunne henkilökohtaisesti ihmisiä, joiden kanssa keskustele?

6. Mikä saa sinut luottamaan foorumilla oleviin, pääasiassa tuntemattomiin, ihmisiin, jotta voit keskustella heidän kanssaan?

7. Voisitko kuvitella puhuvasi myös raskaista aiheista jollekulle täällä?

8. Miten tärkeää mielestäsi on tuntea ihminen henkilökohtaisesti, jotta hänen kanssaan voi ystävystyä?

9. Vaikuttaako jokin täällä sanottu asia, hyvä tai huono, myös tavalliseen elämääsi?